

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1932 kl. 2 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, angående motion I: 102 om utredning rörande åtgärder till uppmuntrande av intressekontorsverksamheten.

I en inom första kammaren väckt och till dess *andra* tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 102, har herr Åkerberg hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning om det ungefärliga antalet medlemmar, som i landet nu finnas anslutna till intressekontor och skattekontor, samt utreda huruvida statsbidrag till dessas kostnader icke lämpligen borde utgå eller om på annat sätt verksamheten kunde uppmuntras för erhållande av ökad medlemsanslutning och därigenom ett bättre uppbördsresultat.

Motionen.

Beträffande motivering får utskottet hänvisa till motionen.

Frågan om intressekontorens befattning med kronouppbörderna har redan förut varit föremål för riksdagens behandling. Sålunda anförde 1921 års riksdag i skrivelse nr 167 rörande vissa vid riksdagen väckta motioner om rationell skatteuppbörd, att, då intressekontoren avsåge såväl krono- som kommunalskatterna, det syntes böra ankomma på staten lika väl som på kommunerna att stödja dessa anstalter, och att säkerligen ett mindre förvaltningsbidrag skulle verka uppmuntrande för tillkomsten och utvecklingen av sådana anstalter. Frågor rörande intressekontoren vid statens trafikverk har riksdagen åren 1922, 1923 och 1924 haft under behandling. Slutligen hemställde 1930 års riksdag i skrivelse nr 250 om utredning rörande möjligheterna för staten att medverka till inrättande av och stöd åt intressekontor eller därmed jämförliga välfärdsanordningar för inom statsförvaltningen anställda. I yttrande över den motion, I: 230, som låg till grund för denna riksdagens skrivelse, anförde statskontoret bl. a. följande. »Över huvud taget lär det kunna med fog ifrågasättas, huruvida särskilda åtgärder för allenast statstjänstemännens del kunna anses påkallade och om icke intressekontor, omfattande alla slag av medborgare, i stället böra komma till stånd. Därest detta exempelvis skulle kunna ske genom kommunernas medverkan, synes den utvägen vara tänkbar, att staten för varje till intressekontoret ansluten person, som genom detsamma erlägger sin skatt, lämnar visst mindre bidrag till kontorets förvaltningskostnader. I detta sammanhang torde böra uppmärksammas, att, för den händelse icke de av 1924 års

Historik.

uppbördssakkunniga föreslagna åtgärderna för vinnande av en rationell skatteuppbörd kunna i sin helhet genomföras — vilket synes vara tvekelaktigt — de sakkunniga själva framhållit ett understödjande av intressekontoren såsom en möjlig utväg att ernå en rationalisering av skatteuppbörden. Enligt statskontorets mening bör intressekontorsfrågan kunna lösas under samverkan mellan staten och vederbörande kommuner och i samband med spörsmålet om önskvärda förändringar i uppbördsförfarandet beträffande statliga och kommunala utskylder.» Statskontoret uttalade till sist, att det ansåg frågan om intressekontoren vara av den vikt, att den borde göras till föremål för närmare utredning lämpligen i samband med den ytterligare bearbetning, som 1924 års uppbördssakkunnigas förslag till ordnande av rationell skatteuppbörd torde komma att underkastas. Den av riksdagen år 1930 begärda utredningen har sedermera anförtratts åt statskontoret, som enligt vad utskottet inhämtat, inom den närmaste tiden har slutfört detta uppdrag.

Utskottet. Av den nu lämnade historiken framgår, att intressekontorens betydelse för skatteuppbörden beaktats av såväl riksdagen som 1924 års uppbördssakkunniga och statskontoret. Den fortsatta bearbetning, som det av 1924 års uppbördssakkunniga avgivna betänkandet till reformering av uppbörds- och indrivningsväsendet skall underkastas, lärer sålunda utan tvivel komma att uppmärksamma jämväl frågan om intressekontoren som uppbördsverk. Att härvid en undersökning om anslutning till redan förefintliga intressekontor och skatte-kassor verkställes synes självfallet. Utskottet får tillika erinra om den skatteuppbörd, som verkställes medelst postgirot. Såsom framgår av här bifogade promemoria, fungerar särskilt en viss del av postgiorörelsen såsom ett slags statligt intressekontor, framför allt i fråga om krono- och kommunalutskylder. En utveckling av denna del av postgirots verksamhet, som redan nu nått en ganska stor omfattning, kan tänkas som ett av medlen för uppnående av bättre uppbördsresultat. Även denna fråga torde komma att beaktas vid den nyssnämnda fortsatta bearbetningen av 1924 års uppbördssakkunnigas betänkande.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter finner utskottet icke anledning föreligga till någon riksdagens åtgärd i ärendet utan hemställer,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1932.

Å utskottets vägnar:

A. J. GRANSTRÖM.

Närvarande: herrar Granström, Larsén, Valfrid Eriksson, Bengtsson, Forslund, Nordborg, Hjalmarsson, von Heland.

POSTGIROKONTORET.

*Bilaga.***P. M.****ang. postgirokontorets skattebetalningsverksamhet.**

Postgirokontorets skattebetalningsverksamhet bedrivs på grundval av kungl. kommunikationsdepartementets ämbetsskrivelse till generalpoststyrelsen den 15 januari 1926. I kungörelse av samma dag (nr 7) har Kungl. Maj:t meddelat vissa bestämmelser angående skyldighet för redogörare vid statens verk att ombesörja avsättning till skatt medelst inbetalning å postgirokonto. Slutligen hava generalpoststyrelsen och riksräkenskapsverket i gemensamt utfärdad kungörelse meddelat föreskrifter angående redovisning av medel, som befattningshavare i statens tjänst låter avsätta till skatt medelst inbetalning å postgirokonto, m. m. Ovanberörda skrivelse och kungörelser finnas intagna i generalpoststyrelsens cirkulär nr 8 för år 1926. Ett exemplar av cirkuläret bifogas.

I samma cirkulär finnas införda vissa av generalpoststyrelsen utfärdade föreskrifter för postanstalterna angående avsättning till skatt medelst inbetalning till postgirokonto. Ett exemplar av det i dessa föreskrifter omnämnda meddelandet »Betala Eder skatt genom postgiro» närslutes. Likaledes bifogas exemplar av de i cirkuläret omförmälda blanketter.

Generalpoststyrelsen har sedermera sökt sprida kännedom om och uppmuntra till användning av det s. k. skattepostgirot genom spridning bland allmänheten av olika upprop, meddelanden och broschyrer. Bland dessa märkas ett av statsministern Carl Ekman m. fl. undertecknat upprop samt två broschyrer, återgivande radioföredrag i skattebetalningsfrågan av byråchefen Joh. Döss. Exemplar av nämnda upprop och broschyrer närslutas.

Såsom av innehållet i ovan angivna kungörelser och meddelanden etc. framgår, bygger postgirots skatteförmedlingsverksamhet på systemet med förskottsavsättningar av skatt. Beträffande löntagare sker detta i allmänhet så, att vederbörande avlöningsförrättare vid avlöningstillfällena innehåller överenskommet belopp av lönen. Bemyndigande härtill har av vederbörande löntagare lämnats å nedre delen av den blankett, varå han anmält sin önskan att anlita skattepostgirot. De innehållna medlen redovisas till postgirokontoret genom insättning å postgirokontorets postgirokonto nr 1926 (»skattebetalarnas postgirokonto»). Samtidigt skall till postgirokontoret insändas specifik förteckning över sålunda redovisade medel. Redogörare hos statsmyndighet är (jämlikt kungl. kungörelsen den 15 januari 1926, nr 7) skyldig biträda vid sådan förskottsavsättning. Ifråga om privata företag är avlöningsförrättarens medverkan däremot helt beroende av respektive företags inställning till saken.

Personer, som icke äro löntagare eller som av andra skäl icke kunna lämp-

ligen få sina skatteavsättningar gjorda genom löneavdrag, kunna anlita skattepostgirot genom att själva till postgirokontoret insända förskottslkvitder för skatteändamål.

Debetsedel skall i god tid insändas till postgirokontoret. Även detta sker i många fall genom förmedling av vederbörande avlöningsförrättare. Sedan skatten genom postgirokontorets försorg till fullo gäldats och försetts med vederbörande skatteuppbördsmyndighets kvitto, återsändes debetsedeln till den skattskyldige.

För arbetet med skattebetalningsuppgiften har inom postgirokontoret upprättats en särskild avdelning, postgirokontorets skatteavdelning. Denna arbetar efter i stort sett samma system som postgirokontoret i övrigt. För varje skattebetalare upplägges sålunda ett konto med sitt särskilda nummer, vilket konto krediteras respektive debiteras gjorda in- och resp. utbetalningar. Genom kontoutdrag, som utfärdas varje kvartal, underrättas de skattskyldiga om förekomna omsättningar samt beloppet av inestående behållning. Skulle denna icke förslå till gäldande av förestående skattebetalning, påminnes skattskyldig om angelägenheten att göra en kompletterande inbetalning.

Postgirokontoret remitterar skattebeloppen till respektive uppbördsmyndigheter antingen genom girering till uppbördsmyndighets postgirokonto eller — i de fall konto saknas — genom utbetalningskort. Samtidigt översändas debetsedlarna för kvittering.

Inga avgifter upptagas för postgirots bestyr med skatteförmedlingen. Dock måste skattebetalarna i förekommande fall erlägga vanlig postavgift exempelvis vid kontant inbetalning till postgirokontoret av förskottsbelopp. Enär i flertalet fall inbetalningarna förmedlas av de företag, vari skattebetalarna äro anställda, och dessa företag ofta eller oftast innehava postgirokonto, ske emellertid inbetalningarna merendels genom girering, vilken som bekant är avgiftsfri.

Skattepostgirot kan icke förskottera medel till täckande av förfallen eller förfallande skatt. Emellertid har skattepostgirot i många fall varit i tillfälle att lämna en uppskattad medverkan till avveckling av skatterestantier på möjligast mjuka sätt. Man har nämligen i samförstånd med vederbörande indrivningsförrättare lyckats ordna saken på sådant sätt, att denna låtit anstå med det införselsförfarande eller de eventuellt andra åtgärder, som eljest skolat verkställas, mot förbindelse från vederbörande skattebetalare att ansluta sig till skattepostgirot med så pass stora belopp, att även restantiemedlen småningom gäldas. Samtidigt som vederbörande gör förskottsinbetalningar av löpande skatter, gör han således efterskottsavsättningar av redan förfallna och resterande utskylder. Att uppbördsmyndigheterna såsom regel ställa sig välvilliga till ett sådant förfaringssätt, har tydligen sin förklaring däri, att man finner en anslutning till skattepostgirot innebära en i praktiken ganska säker garanti för att vederbörande kommer att göra allvar med sitt goda uppsåt att i fortsättningen bli en god och pålitlig skattebetalare. Postgirokontoret har på sådant sätt förhjälpt många skattskyldiga, som tidigare regelbundet stått »på rest» att komma i ordnade ekonomiska förhållanden. På sina håll har nu omhandlade tillvägagångssätt satts i ett utarbetat system. Sålunda har drätselkammaren i en medelstor stad ordnat saken på sådant sätt, att försöksvis från den ordinarie restindrivningen avskilts en grupp arbetare, vilka genom respektive arbetsgivares förmedling veckovis regelbundet insätta medel å postgirot till täckande av dels löpande kommunal- och kronoskatter jämte pensionsavgifter samt dels äldre, oguldna utskylder och avgifter.

Harvid har följande tillvägagångssätt tillämpats:

Pågående indrivningsåtgärder från exekutionsverkets och drätselkammarens sida avbrytas, och debetsedlar utskrivas på vad var och en är skyldig. Å sedlarna angives, huruvida skuldsumman skall inlevereras till drätselkammaren eller till stadsfogdekontoret. Genom skriftlig förbindelse av den skattskyldige gives arbetsgivaren rätt att av intjänt avlöning innehålla och å postgirokonto insätta ett fixerat belopp så avvägt, att icke blott löpande skatter och avgifter kunna gäldas vid inträffande uppbördsstämmor utan även äldre skatteskuld kan inom rimlig tid infrias. Insättningen sker å konto, som disponeras endast av stadens drätselkammare, varigenom möjlighet för skattebetalare att uttaga insatt belopp är utesluten. Varje vecka meddelar postgirokontoret till drätselkammaren (liksom till de skattskyldiga) vilka skattebelopp, som under veckan influtit. Drätselkammaren kan därigenom övervaka, att för de skattskyldigas räkning insatts överenskomna belopp. Skulle det till äventyrs befinnas, att skattskyldig förvägrat arbetsgivare rätten att avdraga överenskommet veckobelopp, anmäler drätselkammaren förhållandet till exekutionsverket för oförlovat ingripande medelst införsel i lön eller utmätning.

Under den tid av omkring tre år, varunder nu nämnda försökssystem pågått, har detsamma visat sig fungera väl och hava flera av nu ifrågavarande skattebetalare numera blivit fria från tidigare restantier och fått sina skatteförhållanden ordnade.

Postgirokontoret har icke funnit anledning vägra de till skattepostgirot anslutna sin medverkan till betalning även av andra större och mera regelbundet återkommande utgiftsposter än skatter. Sålunda har skattepostgirot åtagit sig att förmedla betalning av hyror, försäkringspremier o. d. Tillvägagångssättet har härvidlag i stort sett varit detsamma som gällt beträffande skattebetalningen. I detta sammanhang förtjänar kanske erinras, att postgirokontoret nyligen träffat viss överenskommelse med befattningshavare hos Stockholms stads kommun, innebärande att postgirokontorets skatteavdelning skall efter i stort sett ovan utvecklade riktlinjer fungera som ett slags intressekontor för sagda befattningshavare med uppgift att förmedla betalning av utom skatter även hyror, försäkringspremier, telefonavgifter m. m.

Tidigare meddelade postgirokontoret ränta å medel, som inestodo å skattekontona. Räntan utgick efter samma beräkningsgrunder, som de för postgiro rörelsen i allmänhet gällande. Av ekonomiska skäl avskaffades emellertid denna räntegottgörelse från och med 1930 års ingång. Det var icke endast storleken av ränteutgiften i och för sig själv, som var bestämmande för denna åtgärd utan även hänsyn till det besvärliga, tidsödande och därför kostsamma arbetet med ränteträkningen. Dessa kostnader och detta arbete syntes icke stå i någon rimlig proportion till skattebetalarnas fördelar av ifrågavarande räntegottgörelse, vilken under inga förhållanden torde kunna beräknas högre eller på annat sätt än den ganska blygsamma räntegottgörelsen för vanliga postgiro-medel. Innan räntan å skattemedel avskaffades, hade postgirokontoret undersökt och utrönt, att för det vida övervägande antalet skattebetalare ränteersättningen icke översteg en krona för år. För ett mycket stort antal uppgick räntan endast till några ören. Det är att märka, att sedan dess den vanliga postgiro-räntan minskats med en tredjedel, varför skattebetalarna — om ränta nu utginge — skulle erhålla ännu mindre räntegottgörelse. Avskaffandet av rätten till räntegottgörelse väckte i stort sett icke något till uttryck kommet missnöje hos skattebetalarna.

Utvecklingen och omfattningen av skattepostgirots verksamhet framgår av bifogade sammanställning.

Angående det ekonomiska resultatet av postgirokontorets skattebetalnings-

förmedling må i korthet nämnas, att inkomsterna av ifrågavarande verksamhet, vilka endast utgöras av ränteinkomster för å skattekontona innestående medel, för närvarande knappast fullt täcka de å verksamheten belöpande utgifterna. Bland de senare märkas i första hand lönekostnaderna för den å postgirokontoret sysselsatta personalen, bestående av en postassistent samt i medeltal 6 kvinnliga postbiträden. Men man torde utan tvekan kunna påstå, att skattebetalningsförmedlingen ifråga varit och är till stor nytta för de därtill anslutna enskilda skattskyldiga och att såväl staten som respektive kommuner genom anordningen tillförts avsevärda skattebelopp, som de den förutan icke, i varje fall icke utan kostnader, kunnat uttaga.

Stockholm den 16 februari 1932.

JOH. DÖSS.
